

<https://doi.org/10.5817/OS2022-1-7>

Veleba vytrvalosti (K devadesátinám Františka Všetického)

Dne 25. dubna 2022 uplynulo devadesát let od narození literárního historika, beletristy a překladatele Františka Všetického. Narodil se v Olomouci, kde také absolvoval Slovanské gymnázium a Filozofickou fakultu Univerzity Palackého (obory čeština a dějepis). Po čtyřletém působení na středních školách (1957–1961) působil na Pedagogickém institutu v Gottwaldově a od roku 1964 na Pedagogické fakultě Univerzity Palackého. V letech 1967 a 1968 získal vědeckou hodnost kandidáta věd o umění (CSc.) a titul doktora filozofie (PhDr.), docentem se však stal až v roce 1991. Leč na pedagogickou dráhu poměrně brzy po habilitaci rezignoval (jen po roce 2000 krátce externě vyučoval na Pedagogické fakultě Masarykovy univerzity) a plně se soustředil na vědeckou, beletristickou a překladatelskou činnost.

Bibliografii jeho prací obsahuje sborník *Architektura textu*, vydaný k jeho osmdesátinám v roce 2012, v následujících deseti letech však jubilat tento soupis ještě podstatně rozšířil. Zaměřím-li se pouze na jeho knihy, pak na počátku jejich dlouhé řady stojí monografie *Václav Říha* (1964), následovaná monografickým portrétem *Josef Štefan Kubín* (1980). Všetický je ovšem znám hlavně jako teoretik zaměřený na poetiku literárních děl, a to prozaických, básnických i dramatických.

Po knize *Kompoziciána* (1986) vydal trojici *Stavba prózy* (1992), *Stavba básně* (1994) a *Stavba dramatu* (1996), k níž přidal soubory analýz českých prozaických děl 19. a 20. století: tvoří je *Podoby prózy* (1997), *Tektonika textu* (2001), *Kroky Kalliopé* (2003), *Možnosti Meleté* (2005), *Ariadnino arkanum* (2011), *Energie Ephialta* (2018) a *Rázovitě refugium* (2021). Vybraná básnická díla analyzoval ve svazcích *Fenomén formy* a *Bezručova báseň* (oba vydal v roce 2018), zatímco dramátům se věnoval v souboru *Celistvost celku* (2012). Jak napovídá kniha o poezii Petra Bezruče, poetiku tvorby některých autorů zkoumal monograficky: lze uvést práce *Komenský básník* (1992), *Jakub Arbes* (1993), *Dílna bratří Čapků* (1999) a *Dílna Miroslava Horníčka* (1999), k nimž je možno připojit monografii o Romanu Rázovi (*Garance grotesknosti*, 2010).

Samostatnou skupinu ve Všetických knižních titulech představují osobité literární průvodce: *Olomouc literární 1–4* (2002, 2014, 2016, 2020), *Morava a Slezsko literární* (2009), *Rakousko literární* (2010), *Polsko literární* (2017) a *Francie literární* (2019). Obsahují fejetonisticky pojaté portréty spisovatelů spjatých s různými městy a zeměmi, doplněné autorovými fotografiemi.

Spolu s Liborem Paverou Všetický napsal *Lexikon literárních pojmů* (2002), ale již dříve vstoupil na pole biografické prózy dílem *Před branami Omegy* (1995), po němž

čtenářům nabídl tituly *Daleký dům* (2001), *Léta legionů* (2012), *Otevírání oken* (2015), *Kuděj aneb Krása kuráže* (2017) a *Zvoňte zvony* (2020). Mimo jiné v nich přiblížil Viktora Dyka, Františka Langera, Z. M. Kuděje a řadu dalších literárních osobností, jakož i takzvanou Súchovskou republiku. Široké spektrum jeho tvůrčích aktivit zahrnuje též básnickou tvorbu, v níž se zaměřuje na klasické veršové formy (*Hájemství haiku*, 2015; *Návratnost nóny*, 2019).

Je třeba říci, že František Všetický velice dbá na to, aby se o jeho knihách psalo. Svým recenzentům posílá výtisky svých novinek se stručnými žádostmi o recenzi tohoto typu: „Reflexi v Literárkách bych nezamítl.“ „Za odezvu bych byl vděčen.“ „Reflexe by nebyla marná.“ „Recenzuj!“ „Mysli na mě.“ Nezřídká přímo určí, kde by měla být recenze otištěna: vedle už zaniklých Literárních novin jsou to periodika Česká literatura, Lidové noviny, Tvar, Weles či Střední Morava.

Vzhledem k zaměření časopisu, v němž tento medailon vychází, nelze pominout Všetickovo působení ve sféře slavistiky. Do zmíněného časopisu často přispívá, zúčastňuje se i konferencí pořádaných Ústavem slavistiky FF MU. Jeho doménou je polonistika. O polské literatuře píše studie i drobnější práce, hlavně však překládá. Na svém kontě má řadu časopiseckých i knižních překladů děl polských básníků a básniček, například Jana Pyszka, Zygmunta Dmochowského, Waltera Pyky, Tadeusze Soroczyńskiego nebo Danuty Kobyłecké.

Četné názvy jeho knih vykazují pozoruhodnou shodu: jsou dvouslovné, založené na aliteraci a obsahují málo známá slova. A tak jsem takto nazval i svůj medailon. Slovo „veleba“ lze najít v textech Františka Sušila, Jana Nerudy či K. V. Raise, dnes se však již neužívá. Jeho význam je ovšem jasný. Velebím jím tvůrčí vytrvalost Františka Všetického, jež je věru impozantní!

Jiří Poláček

About the author

Jiří Poláček

Masaryk University, Faculty of Education, Department of Czech Language and Literature, Brno, Czech Republic

polacek@ped.muni.cz

<https://orcid.org/0000-0002-4978-5852>

Toto dílo lze užít v souladu s licenčními podmínkami Creative Commons BY-SA 4.0 International (<<https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode>>). Uvedené se nevztahuje na díla či prvky (např. obrazovou či fotografickou dokumentaci), které jsou v díle užity na základě smluvní licence nebo výjimky či omezení příslušných práv.